

Dyskans Dew (2)

An Nessa Dyskans

** Part A Reading

Yowann: Ottena gour! Piw yw an gour na?
 Maria: Henn yw Mester Angwynn. Mester Angwynn yw henna.
 Yowann: Hag ottena benyn! Piw yw an² venyn na?
 Maria: Honn yw Mestres Angwynn. Mestres Angwynn yw honna.
 Yowann: Yw an maw gans Mester ha Mestres Angwynn aga mab?
 Maria: Yw. Aga mab yw ev.
 Yowann: An teylu Angwynn yns i.

Kemmerys dhiworth Holyewgh an Lergh 1 (nebes amendys)

Gerva (Vocabulary)

		Plural of noun		
ottena			Look, there is	
gour	g	gwer	man	also husband
Piw ...?			Who ...?	
henn(a)	g		that	See grammar note
ha(g)			and	hag before vowels
benyn	b	benynes	woman	
honn(a)	b		that	See grammar note
maw	g	mebyon	boy	The same plural is used for both
mab	g	mebyon	son	
aga mab			their son	
gans			with	
teylu	g	teyluyow	family	

Grammar Notes

Demonstratives

Ki yw hemma	This is a dog	Hemm yw ki
Kath yw homma	This is a cat	Homm yw kath
Ki yw henna	That is a dog	Henn yw ki
Kath yw honna	That is a cat	Honn yw kath

Pyth yw hemma? *What is this?*

'This' in Cornish is hemma/homma.

Hemma is used with masculine nouns and homma with feminine nouns.

Ki yw hemma has the emphasis on the ki so in English would be *This is a dog.*

Hemm yw ki = This is a dog. The 'a' of hemma is dropped before yw..

Kath yw homma = *this is a cat*

Homm yw kath = this is a cat

To say *this* or *that* boy we put the noun after *an* and add *ma* (*this*) or *na* (*that*) so *an maw ma* is *this* boy and *an maw na* is *that* boy; *an vovwes ma* *this* girl, *an vovwes na* *that* girl (remember to mutate the feminine word). The *ma* and *na* do not change if the noun is plural.

An ki ma yw bras	<i>This dog is big</i>	Bras yw an ki ma
An ² gath ma yw bras	<i>This cat is big</i>	Bras yw an ² gath ma
An ki na yw bras	<i>That dog is big</i>	Bras yw an ki na
An ² gath na yw bras	<i>That cat is big</i>	Bras yw an ² gath na

ki	<i>dog</i>	kath	<i>cat</i>
an ki	<i>the dog</i>	an ² gath	<i>the cat</i>
an ki ma	<i>this dog</i>	an ² gath ma	<i>this cat</i>
an keun ma	<i>these dogs</i>	an kathes* ma	<i>these cats</i>
an ki na	<i>that dog</i>	an ² gath na	<i>that cat</i>
an keun na	<i>those dogs</i>	an kathes* na	<i>those cats</i>

*feminine words do not mutate in the plural

Gerva

		<i>plural</i>	
ki	<i>g</i>	keun	<i>dog</i>
kath	<i>b</i>	kathes	<i>cat</i>
chi	<i>g</i>	chiow	<i>house</i>
eglos	<i>b</i>	eglosyow	<i>church</i>
lyver	<i>g</i>	lyvrow	<i>books</i>
pluvonn	<i>b</i>	pluvonnnow	<i>pen</i>

Exercise A1

Translate

1 <i>this</i> house	5 <i>this</i> pen	9 <i>this</i> dog
2 <i>that</i> house	6 <i>that</i> pen	10 <i>that</i> book
3 <i>these</i> houses	7 <i>these</i> pens	11 <i>this</i> teacher (m)
4 <i>those</i> houses	8 <i>those</i> pens	12 <i>those</i> cats

Exercise A2

Translate in two ways where possible, for example

<i>That boy is good</i>	An maw na yw da	or	Da yw an maw na
1 <i>This cat is small</i> (byghan)	5 <i>Is this girl good?</i>		
2 <i>That dog is big</i>	6 <i>That book isn't new</i>		
3 <i>This house is old</i> (koth)	7 <i>This student is old</i>		
4 <i>These pens are new</i> (nowydh)	8 <i>Those women are tired</i>		

****Part B** Niverow Numbers

Py lies? *How many?*

Cornish counts in twenties, but for this lesson we will concentrate on the numbers from 0 to 10.

0	mann	
1	onan	<i>When counting but unn in front of a noun, causes a 2nd mutation of following feminine singular nouns: unn lyver, unn gath</i>
2	dew	<i>But diw with feminine nouns, both dew and diw cause a second mutation and are themselves mutated after an dew dhen, diw venyn, an dhew dhen, an dhiw venyn</i>
3	tri	<i>But teyr with feminine nouns. Both tri and teyr cause a different mutation (3rd) $k \rightarrow h$ $p \rightarrow f$ $t \rightarrow th$ (no other letters are affected) tri thas, teyr fluvonn</i>
4	peswar	<i>But peder before feminine nouns. Neither peswar nor peder cause a mutation. peswar den, peder benyn</i>
5	pymp	 <i>No other numbers have a feminine form</i> <i>No other numbers cause a mutation</i>
6	hwegh	
7	seyth	
8	eth	
9	naw	
10	deg	

As you can see from the examples in the table numbers in Cornish are followed by a singular noun

unn lyver, dew lyver, tri lyver, peswar lyver, pymp lyver ...

Exercise B3 Basic Arithmetic (Answer in the form onan + dew = tri)

1 onan + hwegh	2 dew + tri + onan
3 peswar + pymp	4 tri – dew
5 eth – tri	6 peswar x dew
7 tri x tri	8 naw ÷ tri
9 eth ÷ dew	10 peswar x dew – pymp x onan

Note: we read this as

onan + dew = tri	onan ha dew yw tri
peswar – tri = onan	peswar marnas tri yw onan
pymp x dew = deg	pymp gweyth dew yw deg
peswar ÷ dew = dew	peswar rynnys yntra dew yw dew

Part C Colours

Py liw yw hemma? *What colour is this?*

... yw ow dewlagas *my eyes are ...*

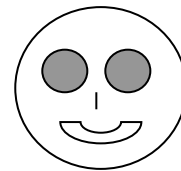
glas

gell

gwyrddh

loes

... yw ow gols *my hair is ...*

gell *(light) brown*

rudh *red*

loes *grey*

du *black*

melyn *blonde*

* hir *also means tall*

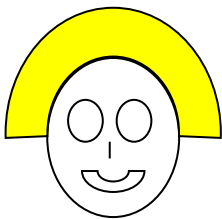
berr *short*

hanter hir *medium*

ewn *straight*

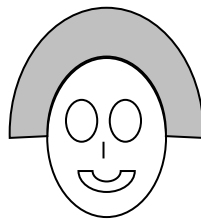
hir *long**

krullys *curly*

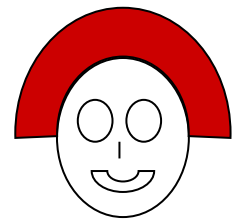
an gols yw melyn

melyn yw an gols

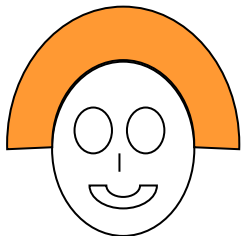
an gols yw loes

loes yw an gols

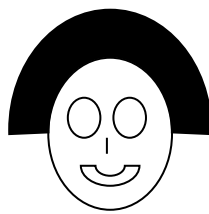
an gols yw rudh

rudh yw an gols

an gols yw gell

gell yw an gols

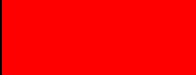

an gols yw du

du yw an gols

Py liw yw hemma?

What colour is this?

	rudh	<i>red</i>	
	glas	<i>blue</i>	<i>Also used for all 'green' living things</i>
	gwyrddh	<i>green</i>	<i>Artificial 'green' things</i>
	melyn	<i>yellow</i>	
	gwynn	<i>white</i>	
	du	<i>black</i>	
	gell	<i>brown</i>	<i>This is a light brown. For a darker brown use gorm</i>
	gwynnrudh	<i>pink</i>	<i>This is a whitish pink. You can also use rudhwynn for a redder pink</i>
	rudhvelyn	<i>orange</i>	<i>This is a reddish orange. You can also use melynrudh for a yellower orange</i>
	arghans	<i>silver</i>	
	owr	<i>gold</i>	
	purpur	<i>purple</i>	<i>The versions rudhlas and glastrudh are also used</i>
	loes	<i>grey</i>	

hatt	g	hattow/hattys	<i>hat</i>
lavrek	g	lavrogow	<i>trousers</i>
kota	g	kotow	<i>coat</i>
krys	g	krysyow	<i>shirt</i>
eskis	b	eskisyow	<i>shoe</i>
logosenn	b	logos	<i>mouse</i>
tykki-Duw	b	tykkies-Duw	<i>butterfly</i>
edhen	b	ydbyn	<i>bird</i>

To make a statement we can say

An hatt yw rudh	}	<i>The hat is red remember the emphasis is on the first word.</i>
or		
Rudh yw an hatt,		

An hattys yw rudh *the hats are red*

Rudh yw an hattys *red are the hats*

notice we still use yw (is) even though the hats are plural.

I yw rudh *they is red (this is good Cornish!)*

But if you wish to start with the complement then you must use

Rudh yns i *red are they*

(more on this later).

Exercise C4

Translate

- 1 An logosenn yw loes
- 2 Ow dewlagas yw glas
- 3 An ki yw du ha gell.
- 4 Gwynn yw an² gath.
- 5 An kota yw rudh ha gwyrddh
- 6 Melyn yw an edhen
- 7 *The trousers are black*
- 8 *These shoes are brown*
- 9 *The butterfly is pink and blue and white*
- 10 *The house is blue, the door (daras (g)) is green.*
- 11 *This shirt is white but (mes) that shirt is blue.*
- 12 *My eyes are brown*
- 13 *My hair is grey and curly*
- 14 *My hair is short and red*
- 15 Hir ha du yw an krys
- 16 An lavrek yw berr, glas ha gwyrddh
- 17 Unn ki yw gwynn ha du
- 18 Berr yw an² venyn ma
- 19 An² dhiw² venyn na yw hir.
- 20 *The five dogs are black, brown and small.*

Praktis Keskows Conversation Practice

Cover up the right hand column and reply (out loud, if you can) before checking the written answer.

Part A

Praktis A1 Substitute the **cued word**, making the necessary changes

	Hemm yw ki . Ki yw hemma
maw	Hemm yw maw. Maw yw hemma
kath	Homm yw kath. Kath yw homma
benyn	Homm yw benyn. Benyn yw homma
gour	Hemm yw gour. Gour yw hemma
studhyer	Hemm yw studhyer. Studhyer yw hemma
eglos	Homm yw eglos. Eglos yw homma

Praktis A2 Substitute the **cued word**, making the necessary changes

	Honn yw kath . Kath yw honna
dyskador	Henn yw dyskador. Dyskador yw henna
klass	Henn yw klass. Klass yw henna
Estelle	Honn yw Estelle. Estelle yw honna
chi	Henn yw chi. Chi yw henna
flogh	Henn yw flogh. Flogh yw henna
dyskadores	Honn yw dyskadores. Dyskadores yw honna

Praktis A3 Change the statements to a question

Yw an keun ma bras?	Yw, bras yw an keun ma
Yw an gath na bras?	Yw, bras yw an gath na
Yw an gewer ma tomm?	Yw, tomm yw an gewer ma
Yw an klass na drog	Yw, drog yw an klass na
Yw an myttin ma komolek?	Yw, komolek yw an myttin ma
Yw an flogh na lowen?	Yw, lowen yw an flogh na

Part B

Praktis B1 Say how many there are

lyver (1)	yma unn lyver
den (2)	yma dew dhen
kath (1)	yma unn gath
tas (3)	yma tri thas
eglos (3)	yma teyr eglos
den (4)	yma peswar den
benyn (4)	yma peder benyn
benyn (2)	yma diw venyn

Praktis B2 *Do the sums in Cornish - adding and subtracting*

onan + dew

peswar – tri

dew + peswar

eth - tri

pymp - peswar

seyth + onan

naw - eth

onan ha dew yw tri

peswar marnas tri yw onan

dew ha peswar yw hwegh

eth marnas tri yw pymp

pymp marnas peswar yw onan

seyth hag onan yw eth

maw marnas eth yw onan

Praktis B3 *Do the sums in Cornish - multiplying and dividing*

pymp x dew

peswar ÷ dew

dew x dew

dew ÷ dew

tri x tri

peswar x dew

eth ÷ dew

pymp gweyth dew yw deg

peswar rynnys yntra dew yw dew

dew gweyth dew yw peswar

dew rynnys yntra dew yw onan

tri gweyth tri yw naw

peswar gweyth dew yw eth

eth rynnyn yntra dew yw peswar

Part C *Colours*

Praktis C1 *Answer the question Py liw yw ...*

... an kota?

... an lavrek?

... an manegow? (*gloves*)

... an krys ma?

... an gols?

... an eskisyow?

Rudh yw an kota

Glas yw an lavrek

Gell yw an manegow

Owr yw an krys ma

Du yw an gols

Gell ha glas yw an eskisyow